JOANNIS MICHAELIS GALLO SICULI MUTHICENSIS, PHILOSOPHIÆ, AC MEDICINÆ...

Giovanni Michele Gallo

Illmo, & Excmo, Eruditiſſimoque Viro,

Philoſophiæ, ac Medicinæ Doctori, & in Univerſitate Florentina Eximio Publico Profeſſori

ANTONIO COCCHI,

Illme, & Excme Vir.

HUmanitas illa tua ſingularis, Vir Illuſtriſſime, qua literatos homines ad Te confugientes benignìſſimè excipis, atque patrocinaris, in cauſa eſt, cur tuo

Magnifico Nomini has Lucubratiun-culas Medicas audeam inſcribere. Nemo enim eſt adeò parum in tua conſuetudine, ac familiaritate verſatus, cui compertum non ſit, & exploratum, tot, ac tantas eſſe amoris ſignificationes, quas hominibus humanarum literarum, ſcientiarumque præceptis probè imbutis quotidiè contendis dare, ut eos impensè amare, ac multum ſavere clariſſimè demonſtres. Hæc cum ſæpius mecum in animo voluntarem, quumque in lucem edere ſtabiliſſem hęc Medico-practica Opuſcula, ſperavi, ut quo nitore, ſplendoreque ea carerent, illum omnem à te ſatis, ſuperque eſſent acquiſitura. Hæc certè non inanis gloriæ cupidine prælo committo, quam minimi facio, ſed ut fideliter, & quantum fieri poterit verbis rite ex-

pone-

ponerem, quæ mihi digniora obſervatu in praxi Medica contingerunt. Huic, & alia accedit non levis ratio, quæ me ad ſcribendum impulit. Ex quo nempe Medicinam facio, hanc mihi methodum in pertinacioribus morbis profligandis propoſui, ut quæ obſcuriora primo intuitu mihi videbantur in cartam diligenter conjicerem, dein ſedulo examinarem monitus à præclariſſimorum hominum exemplo, conſilioque, qui non abſimili modo malignas ęgritudinum cauſas, inſidiaſque detexerunt. Itaque quum geſſiſſem, crevisſetque magna cartularum copia, eas in unicum libellum conjicere, ordineque digerere amici perſuaſerunt. Ut ergo hiſce morem gererem, & ſi difficulter conſcius imbecillitatis virium mearum, in lucem mittere hæc mea ſcripta tandem aſ-

ſenſus

ſenſus ſum. Excipe igitur benevola facie, hilarique vultu hos meos qualeſcumque labores, qui ad Te veniunt, tui juris fiunt, in Te conquieſcunt, unde plus roboris, quam ex me acceperint, ſe habituros ſentiant. Vale.

Illmæ & Excmæ

Datum Romæ die 26. Junii 1752.

Devmus, & Obligmus

Joannes Michael Gallo.

COM-

COMMENTARIOLUM PRIMUM

De Immani Affectione Hysterica,

QUA

NOBILIS PARISIENSIS MULIER

Ad Forum Hispanum de Urbe vexata est.

UXor cujusdam Nobilis Parisiensis, cujus domicilium erat propè montis Pincii radices ad Templum PP. Minimorum Sancti Francisci de Paula nationis Gallicæ, quæ itur ad forum Hispanum de Urbe, vexabatur olim somnolentia, capitis dolore, cibique fastidio cum vitioso omnium exculentorum sapore, & quid mali esset, nesciebat præter animi quamdam laxitatem, atque torporem. Erat ipsa quadraginta circiter annos nata, temperamenti,

menti frigidi, & humidi, quod Phlegmaticum dicunt. Et quamvis diù in matrimonio fuiſſet, ſterilis tamen erat, necdum menſes eidem apparuerant. Quod mirandum non erat. Etenim menſes, qui ſunt auguria foecunditatis, pænè ad hoc tempus deſiderabantur: Joannes Dominicus Santorinus in aureo Opuſculo de Catameniis hæc habet: *Cum igitur pro hac menſtrua purgatione hæc tria requirantur, nempe ſeminis in fibras impetus, ſanguinis turgeſcentia, & vaſorum diſpoſitio, quorum unum ex his deficiet, ni aliud excedens ſuppleat, hæc excretio non contingat.* Veriſſimè dixit Santorinus, quia tunc apparent in puellis menſtrua, cum genitalia ſtimulis affliguntur, & in vetulis cum ſtimulus ille ceſſat, ceſſant pariter & menſtrua. Requiritur & Phlètora; cum enim ſpermaticæ plus ſanguinis vehant ad irritationis centrum, quam quod à venis reſumi poſſit, diutius, quam oportet, ibi ſanguis moretur neceſſe eſt; & vaſa ob ſanguinis impetum ſic tenduntur, ut demto in fibrarum vaſa conſtituentium elementia contactu, planè dehiſcant, & Cruor ille, quem menſtrua dicunt colore ſit vivido, atque purpureo. Tandem diſpoſitio vaſorum requiritur, ſi enim uteri vaſa, ita pateant, & majora, quam par eſt, ſint diametri, ita ut redeunti ſanguini ſit

aditus,

aditus, vel fibrarum reſiſtentia ad divulſionem dato impetu ſit major lunaris ille fluxus retardabitur. Hæc cum ita eſſent, factum eſt, ut prædicta Mulier rueret in pejus ſemper, & dolor abdominis, & tenſio, & præcordiorum angor, & difficilis denique reſpiratio in dies augerentur. Menſibus autem ab hinc duobus, atque viginti ſymptomata hæc graviora facta ſunt, quæ ſudores nocturni ſequebantur cum ſenſu quodam in cute veluti infeſtantis formicæ. Senſus quoque doloris acerbiſſimi in renibus erat (cultri ſecantis effectus eſſe videbatur) quem acer quidam in coxendicum ſuperficie humor efficiebat. Acceſſerunt, & alia per conſenſum ſymptomata jure originis, & conſenſus, ut ait Baglivus: nunc tumores in tibiis verum hydropem mentiebantur; ſubinde quærebatur de coxarum dolore, quæ cum eſſent inſpectæ, arcus ad inſtar tenſæ apparebant; ſortaſſe ex amborum ligamentorum, quæ ſunt rotunda, conſenſu, quæque orta à parte ſuperiore uteri tranſeunt per annulos muſculorum abdominis: cum autem ad inguina pervenerunt in plures dividuntur ramulos, vel lacertoſas fibras, ut ait Heiſterus, quorum ramuli alii oſſibus pubis inferuntur, alii verò femoribus. In hoc rerum ſtatu multorum conſilium eſt advocatum, & ut tot capita tot etiam fuere ſententiæ,

quæ potius in ægrotantis perniciem vertebantur. Fuerunt, qui phlogoſim aliquo in ligamento eſſe affirmarent, at hæc omnia fortaſſe per conſenſum; tamen nullus exterior tumor apparebat. Non defuere, qui dicerent, ſcirrhum in uteri cavitate eſſe, ſed parvæ molis, ut nullum exterius ſignum adeſſet. Danda verò cenſebant ranarum juſcula, & aquas, in quibus candentes clavi eſſent extincti; ſed hujus opinionis falſitas ſtatim evincitur. Etenim ſcirrhus eſt tumor durus, renitens, concolor, indolenſque. Igitur ſi adfuiſſet ſcirrhus, qui exquiſitus & confirmatus tanto temporis ſpatio eſſe debuiſſet; nullum ſœmina ſenſum doloris acerbi habuiſſet, & aliqua inæqualia durities adparuiſſet. Quid plura? Doctiſſimi in arte viri factia inſpectionibua appoſito naturæ ſpeculo aliquid ſimile in utero eſſe prorſus negarunt. Medicus unus, idemque ſenex contendebat, in utero eſſe trea minimos ſcyrrhos, qui ſimul ac inflammati fuiſſent, & in cancros converſi ſœminæ mortem eſſent allaturi. Quod mihi judicium minimè rectum videbatur, nam neque tumor, neque indolentia, quæ ſcirrhorum ſemper eſt comes, ibi aderant. Præerat his omnibus illamque curabat non vulgaris famæ Gallicus Medicus, qui tot diverſaa opiniones argumentis refellit, &

con-

conſtanter aſſeruit eſſe affectum ſpaſmodico-convulſivum ex utero provenientem, cum acre quidquam nervos oſſis ſacri, lumbates, totumque nervorum ſyſtema irritaret, ut ergo illi remedium adhiberet, præbebat aquam hyſtericam Quercetani; Oleum Amigdalarum dulcium, ut laxitatem induceret; Laudanum liquidum Sydenhami; pillulas de Cynogloſſa; & hujuſmodi alia, ut ſcilicet inducto ſomno dolor minueretur; ſed omnia irrita erant. Nam morbus in dies augebatur, motuſque ſuſcitabantur convulſivi, quandoque tam vehamentea, ut Mulier auxilium humanum pænè deſperans, ſe ad Divi Dominici Fratres contulerit, ut impetrato Pallio Benedicti XIII., eam illo induerint; pænè ſibi perſuadens malum Dæmonem talia perpatrare. At Medici quidam, iique infimi ſubſellii perperam tuebantur ægrotantis opinionem, imò firmiter aſſerebant expulſo Dæmone, ægram priſtinam ſanitatem recuperaturam. Cujus rei cauſa non defuere Sacerdotes, qui malos ſpiritus abigerent, ſed omnia incaſſum agebant. Noſtris hiſce temporibus imperitorum Medicorum mos eſt; ſi obſervent aliquot ſymptomata, quæ præter naturam accidant, continuò ad diabolum, & incatamenta confugere; quaſi nulla ſupereſſet ratio, quæ ſuffice-

ret ad explicanda ea phænomena, quæ naturalia vocant. Hoc iis me judice non ita decorum eſt. Hanc quoque rem animadvertiſſe Hippocratem ex ejus operibus intelligimus. Is enim ſatis clarè locutus eſt *Lib. de Morb. Sacr.*, ait, *Enim naturam, & cauſam hujus morbi divinam eſſe putaverunt pre inexpertentia & admiratione, propterea, quod reliquis morbis nulla re ſimilis eſt:* Et inferius: *Qui primi hunc morbum ſacrum eſſe pronunciaverunt, tales hominer mihi eſſe videntur, quales etiam nunc ſunt magi, & expiatores, & circulatores, & quidam arrogantes, qui ſe vehementer pios eſſe ſimulant, & amplius quid ſcire. Hi itaque conſilii & mentis inopia abvelantes, ac pratexentes, divinitatem cum nihil haberent; quod exhibitum prodeſſet, ut ne manifeſta fieret ipſorum ignorantia, ſacram hanc affectionem eſſe pronunciavirunt, & rationibus idoneis collectis curationem conſtituerunt, ſibi ipſis ſecuram, expiamenta offerentes, & incantamenta.* Id ipſum fermè tradidit Plutharcus in vita Camilli pag. 132. *Talibus nimium credere, aut nimium diffidere periculoſum eſt propter humanam infirmitatem, qua finem non habet, neque ſui compos eſt, ſed fertur interdum quid in ſuperſtitionem, interdum verò in neglectum, & contemtum rerum divinarum. Metus verò, & ne quid nimis optima ſunt.* Sed ut morbus aliquis

Dæmo-

Dæmoni, & non cauſis phyſicis ſit tribuendus, plura ſunt mea quidem opinione ſcitu neceſſaria. Quocirca ſtatuo, horrendos ejulatus, tremores, planctus, deformes artuum motiones, & hujuſmodi à Dæmone minimè proficiſci; quod falsò creditur ab indoctis Medicæ facultatis. Eſt certè periculoſæ plenum aleæ opus, determinare, num morbus ille detur, qui adeò facilè ab imperito vulgo Medicorum ad Diaboli potentiam refertur. Priuſquam enim quis determinare poſſet ad cauſam diabolicam morbum, deberet prius probè noſcere, ad quantum ſe ſe extendant vires naturæ. Quod certè primi, & præſtantiores Philoſophi ſe ignorare ingenuè fatentur. Ergo credendum certè quidquid de hac re ſcriptum invenitur in ſacris paginis. At verò non ita facilè fictitiæ cauſæ tribuendum eſt, quod non intelligimus. Nihilo tamen ſecius, ſi eſt aliquis morbus, qui potentiam hanc Diaboli admitteret, ille eſſet, in quo hæc ſigna apparerent, ſententia quoque Magni Viri Friderici Hoffmanni, nempè, ut mortales ſine prævia cauſa diros patiantur cruciatus, doloreſque ſpaſmodicos; deque rebus divinis non benè loquantur, ſimulque dum profanis miſcent ſacra; ſecreta omnia, actaque haud manifeſta detegant; dum iſti nunquam viſos homines propriè nomine

vo-

vocant ; actioneſque illorum palam faciunt ; dum ſi ſcientias nunquam apprehenderint , & eruditè loquantur ; ſi tali polleant robore , ut omnium fortiſſimorum vires longè ſuperant ; ſi remedia præſtantiſſima corpori applicata non exerant ſuas vires ; ſi demum , quod ſignum certiſſimum referente ſupralaudato doctiſſimo Friderico Hoffmanno , qui ſcripſerat de hac re ; ſi diris nempè cruciatibus è corpore depellant varias res peregrinas , & inſolitas . Ex his omnibus , quæ modo dixi , ne quidem unum in noſtra ægra apparuiſſe animadvertimus . Sed omnium cauſa uterus erat ex lege naturæ : nam vulvæ morbus , ut teſtatur Celſus *lib.* 4. *capite* xx. , interdum ſic exanimat , ut tanquam comitiali morbo proſternant; diſtat tamen hic caſus , eo quod , neque oculi vertuntur, neque ſpumæ profluunt , nec nervi diſtenduntur . Ad hæc in conſilium advocatus ego motus illos convulſivos ſpaſmodicos ad hyſtericam cenſui referendos , ideoque præſcribebam per vices aquam hyſtericam Quercetani , itemque nucum viridium cum laudano liquido Thomæ Sydenhamii ad guttas aliquot , quæ etiam repetita irrita erant inſigni probo Medicorum . Sed ego tamen Laudani uſum feliciter præſcribere ſoleo , ita quamplurimis ægro-

tan-

tantibus ipſius uſu ſalutem attulerim. At verò fœmina guttas centum, & quinquaginta dolore compulſa uno hauſtu bibit contra artis præcepta, quæ paucas guttas ſolummodo concedit, ne ſomnus gravis inducatur, qui ægras extinguat; ex tanta Laudani copia nil eſt paſſa detrimenti, quæ res planè mirabilis viſa eſt. Talia cum obſervarem, cumque vix aliquod promoverant narcotica, & potiones, quæ affectionibus hyſtericis mederi ſolent, ad ſtimulos veni, appoſuique femoribus veſicantis, ut aucto fibrarum motu, ad earum contactum celerior fieret curſus liquidorum. *Nam veſicantia ſtimulando agunt, & inter ſtimulos principem obtinent locum*, ut inquit Baglivus *cap. 4. de veſic.* Porro Lex ſtimulorum eſt, ut membranarum villi aucto motu, fortius contrahantur, & in contractiones breviores denique evadant; unde celerior in fibris motus, & celerior in liquidis ad contactum curſus; qua de re; aucta ſolidi oſcillatione & fluidi ad fibræ contactum motu facilior erit liquidorum expreſſio, qua poterit. Perſpicuum eſt, lentorem aliquem in periooſtii fibris, hærentem fœminæ peſtem attuliſſe; tum quoties fibræ illæ in periooſtiis naturali motu movebantur, lantor ille hærebit; & morbi cauſa in æternum vigebit. Igitur per

ſti-

ſtimulum aucto in fibrie motu, vel contactu fibratum, fluidum, quod ineſt, movebitur, vel ſaltem vi ſtimuli in fluida immiſſi, lentor ille ſolvetur, & cum velocitus in ſanguine augeatur, ſimul cum liquido ad contactum fluente lentor ille obripietur, & ad ſtimuli principium derivabitur. Et quoniam ſtimulus contrahendo agit in ſolidis, contrahit non tantum partem illam, cui apponitur, ſed totum corpus, ideoque etiam contrahat partem illam, ubi lentor adeſt, neceſſe eſt, & ſic contracta, quod adeſt, exprimit ad contactum ſui, & cum ſanguine fluit, donec per emiſſarium aliquod expurgetur. Nihil tamen remedia hæc profuerunt & adhuc ſævicbant dolores. Anceps, & dubius erat morbus, & anceps erat remedium. Debatur tamen ſoeminæ lac Aſininum ad nutritionem, abſorbendamque ſanguinis acrimoniam: ſumebat narcoticos bolos hora ſomni ex Laudano liquido, Laudano nepent: pilulas de cynogloſs:, ut ſtupefactis ſenſibus, & ſomnus induceretur, & ſedaretur dolor, ſed omnia frustra fuerunt. Nam mulier in pejus ſemper abibat. Hæc cum ita ſe haberent, obſervavi, quod ſymptomata in ſoemina veſperè magis ſævicbant. Femora vinculis vincta apparebant, pallebat vultus, pulſus erant oppreſſi & duri, & uri-

& urina fluebat quidem, ſed quod hyſterico morbo eſt ſingulare, atque proprium; fluebat aquea, eo quod renes a ſpaſmate contracti craſſioribus urinæ principiis aditum non præberent. Hæc ad noctem ſymptomatum exacerbatio in cauſa fuit, ut ſtatuerem initium mali a Gallico eſſe fermento, quod in perioſtiis & coxendicum ſuperficie locatum eſt juxta Baglivum, qui *prax. Medic. de puer. Lumbr.* ſic ait; *Generaliter in virorum & mulierum arduis nonnullis, & pertinacibus morbis, periodumque ſibi propriam non ſervantibus de Lue Gallica ſuſpecandum, quæ hodie, vel hæreditaria eſt a Parentibus, vel per nutricum lac contracta, vel ſemel per delicta juventutis, fragilitatiſque humanæ ſanguini adacta, impoſterum nunquam amplius deletur, ſed repentè ſuboleſcit ſub perſona variorum morborum, & ingens medico faceſſit negotium.* Mulier, atque Parentes interrogati conſenſu negabant; tamen veritus ſum, ne morbus eſſet hæreditarius, ſuſpicatuſque ne in patrimonii parte eſſe relictam: Inde eſt, quod tentare volui hydrargiroſim omnibus reluctantibus. *Nullum enim in toto rerum naturalium ſuppetit pharmacum, quod tam potenter univerſam lympha, & humorum maſſam in motum cieat, & largiſſimum ſalivæ ad aliquot interdum hebdomadas du-*

rentem fluxam cieat, quam ipſe Mercurius, qui corpus ſubiens ob ſpecificam in minimis etiam moleculis, omnibus ſuccis ſuperiorem gravitatem, ad intima corporis pervadit, & per anguſtias tubulorum ſtreanè eluctans, obſtructiones in his ſolvit: ſunt verba Hoffmanni *de ſpecif. quorumdam remedior. offic.* §. xxc. Porro Mercurii dulcis fluidi cujuſcumque corporis graviſſimus eſt, cujus etiam particulæ, quantumvis exiguæ, ubi ſolvantur, ac dividantur, ſpecificam retinent gravitatem omnibus fluidis ſuperiorem, & cum ſanguine mixtæ, cum ipſo movantur, ipſius globulos pellunt, adhærentes humores dividunt, lentorem in vaſis, ſi quis adeſt, ſolvant. Solutus enim Mercurius in infinitè parvas, & ſubtiles moleculas redigitur, quæ pro inſita gravitate, & tenuitate intimas fibras penetrare vaſorum facile poſſunt. Pervadit itsque in minimos nervos, in nervoſas glandularum fibras, imo, & in ipſas lymphaticorum, & lactearum vaſorum tunicas, & ob minimas particularum figuras lentorem, & conſiſtentes in glandulis, vaſiſque minimis ſtagnationes tollit, ac deſtruit.

Præſcripſi noſtræ igitur Mulieri Mercurium dulcem ritè paratum ad grana octo cum æquali quantitate Antimonii diaphoretici, &

Can-

Cancrorum lapidum in pulvere redacta cum conſerva roſarum, ut nempe per ſuperiora haberetur excretio, & convaluit poſt aliqua horrenda ſymptomata Pharmacopolæ inſcitia miſeræ allata, quæ, niſi præſtò eſſem, haud dubiè exitio ægram efficerent. Sumebat itaque foemina Mercurium dulcem ad grana octo, ut ſupra præſcriptum. Poſtquam verò Mercurium ſumpſit, quatriduo dolores ceſſarunt: quæ res Medicos omnes admiratione complevit. Pharmocopola ægræ vicinus, quam irà perditè amabat, ut ipſios amore planè inſanire videbatur remedium ſperans efficacius futurum, Mercurii doſim ad drachmas auxit circiter duas me inſcio, & inconſulto. Quæ res foeminæ ſæva, & mortalia ſymptomata attulit: Nam ſalivatio nimio impetu affluens ex glandulis palati, amygdalis nimis irritatis, vulcera induxit, quæ nimio impetu irruentis humoris in ſphacelum verti, non in certa dabant indicia: Inficias præterea non ibo, quin illa materies, quam ſalivario egerebat, eſſet admodum acris, pungentiſque naturæ, ut ex oris vulcera & faucium intumeſcentiam poſſet inducere. Sed aucta Mercurii doſi a Pharmacopola, quæ evacuatio haberi debebat quindecim dierum ſpatio, paucis ſucceſſit & oris vulcera, & faucium in-

tumeſcentia ad id deveneront, ut ægrotantem miſerè ſtrangulari videbantur. Intercluſo ſcilicet majori ex parte aeris ingreſſu & regreſſu per tracheam. Evidens eſt, ut proſequitur Baglivus, ad promovendam ſanguinis circulationem primariò factam eſſe reſpirationem, nec non in auxilium cordis, ideſt ad minuendos labores, & ingentem vim, quæ neceſſaria ipſi eſſet ad circulandos humores, clarè ac evidenter demonſtratur, non ſolum ex ſitu cordis in pulmonis medio, vaſorum diſpoſitione, aeris in eos preſſione, aliiſque hojuſmodi, quæ Phyſiologici docent; verum etiam ex ipſa cordis mole: nam nullo modo parvus Muſculus, qualis eſt cor, centum annorum ſpatio, quo quis protrahere vitam poteſt, ſanguinis circulationem velociter & interruptè perpetuaret, niſi pulmones ſollium ad inſtar concurrente aeris gravitate, & vi ælaſtica continuo præmerent illum & urgerent, & ita veluti manus darent, atque auxilium vicino cordi, ut admodum emboli humores nunquam ceſſante corſu protuderet. Suppreſſa igitur ex parte reſpiratione, & propè ceſſante preſſione illa aeris ſeſe in ſanguinem per pulmones circumagentis factum eſt, ut ſanguine tarde redeunte per pulmonicam venam ad cor, correpta ſyncope Mulier Pharmacopolæ vitio

mi-

migraret ad ſuperos, niſi debita methodo ſyncope diſcuſſa impetuoſam ſalivalis ſalticis profuſionem, validumque ſeri ab extremis & Infernis partibua ad ſauces appulſum per pediluvia dextrè adhibita; clyſteres, per pilulas Hoffmannianas Balſamicas cum extracto Panchimagogo Crollii maritatas ad inferiora derivavi. Sanctorianamque perſpirationem inſuſis theiformiis, crebius oblatis promovi. Ad Oris, & Palati ulcera ſyphone injeci juſſi injectiones liquorum putredini reſiſtentium, gargariſmataque ex ſpeciebus purificantibus, leniterque conſtringentibus compoſita in uſum revocavi, oſque ſæpius proluere lacte aquæ hordei, rad. Altheæ permixto perſcripſi, & ita nimius, ſalivæ fluxus ſuppreſſus eſt, & oris ulcerationes hac methodo, Deique Gratia perfectè diſparuere.

COM-

COMMENTARIOLUM
SECUNDUM
De Morte Nobilis Puellæ,
Ut falsò putatur,
AB HERBA MERCURIALI.

INter ea, quæ contingunt in dies ad artis Medicæ meditationem, & curam pertinentia, illuſtre fuit, quod Romæ accidit Junio menſe anno 1751. in eo vico, quem aſcenſum Marphorii vulgus appellat; haud ita procul ab ædibus meis D. Franciſca erat Simonetta, annorum Virgo unius & viginti, brevi ſtatura, habitu corporis biliioſo. Illa enim cum antehac valetudine optima fuiſſet uſa, ſi inopiam menſium excipias; tandem ab alvi ſiccitate moleſtiam capere cœpit. Duo igitur pruna Ceſanelli, quæ vocant, ſumere ſtatuit ad

ven-

ventrem laxandum; quæ, & ſi vulgò uſitata nihil ei, vel parum profuerunt. Subinde herbæ Mercurialis faſciculos duos ad ſe ferendos curavit, conſilium ſecuta familiaris aniculæ, quæ in ſimili vitio adhibere ſolebat id genus remedii. Monita eſt Virgo lotiona herbæ abſtineret: fore enim, ut ſi aqua diluereturvim ſuam deperderet: ergo unum faſciculum in ſartagine frixit, magna olei copia, ſaccharique rubentis admixta, frixumque comedit poſt diluculum veſperè horâ primâ. Secunda cubitum ivit, & ad ſeptimam uſque tranquillo ſomno fruita eſt. Paulo poſt ſtomachi dolore ſævo cæpta eſt afflictari, cognatiſque ad lamenta feſtinantibus, ut opem ferrent, una cum cibo materiam multam evomuit coloris lutei, amari ſaporis, eamque ſpumeam. Dolorea verò ita gliſcere, ut fœmina impatiens agitatione perpetua toto lecto ſe verteret. Aqua illæ theriacæ, aliaque leniora medicamenta adhibita ſunt fruſtra. Os enim ſtomachi contrahi, & claudi cœptum, teſtante Virgine, quæ id probe ſenſit. Micturiæ illa quoque, ſed fruſtrà, nam diù, ac multum conata, ne guttam quidem emiſit. Interim orbes oculorum præter morem cavati cernebantur; ſudorque frigidus toto corpore effluere, pulſus neque cognoſci, neque ſentiri, facies liveſcere.

Vici-

Vicini me vocaverunt, ſed in deſperato ſalutis ſtatu inventam, Sacramentis muniri, quanto citius potui, curam adhibui. Suſceptis Eccleſiæ ritu Sacramentis ictu oculi diſceſſit. Poſt obitum Virginis faſciculum alterum, quem illa intactum reliquerat, obſervavi diligenter, aliam, ne herbam, quæ peſtifera ſit, complicaram reperiam, quemadmodum accidit aliquando. Nec vana fuit inveſtigatio. Cantharides multæ in eo faſciculo deprehenſæ ſunt. Hujus itaque morbi, mortiſque cauſa, unde potiſſimum repetenda? Herba ne Mercurialis, an Cantharides ipſæ in cauſa fuerunt?

Non adducor, ut credam ab una herba Mercuriali vitam feminæ ereptam. Illa enim, quod veteres multi, ac recentiores teſtati ſunt, non vi necandi, ſed medendi prædita eſt. De facultatibus ejus cum Graviſſimo Viro Hieronymo Mercuriali convenit Prævotius, qui Mercurialem ſilveſtrem olerum more coctam, & oleo, ac ſale conditam in medicamentis enumerat ſeroſitates evacuantibus. *In Libr. de Medic. paup.* Quod à Dioſcoride accepit referente Mangeto *tomo ſecundo Biblioth. Pharmaceutic.* Cum ſit herba Mercurialis in duplici genere, utriuſque decoctum Salmaticenſes propinant animalibus ils, quæ à rabido cane demorſa ſint,

magno

magno cum ſucceſſu, ut ipſi teſtantur. A Granatenſibus verò, Mauricetanis præſertim ad muliebres morbos adhibetur, quod ex Cluſ. Rajo idem refert Mangetus. Eſt illa de numero herbarum quinque emollientium, & formoſarum, abſterget, alvum movet, & aquas, & bilem purgat. Quocirca in enematis uſus ejus hodiernus eſt frequentiſſimus. Sunt è noſtratibus mulierculis, qui Mercurialem Infantibus cum pappa exhibent, ut alvo ſoluta commodè utantur, torminaque præcaveant. Ex his apparet morbum feminæ, ac mortem Cantharidibus eſſe tribuendam, veluti unicæ cauſæ, non herbæ Mercuriali. Symptoma Cantharidum, ut auctor eſt Bonetus *tom. 3. pag. 601. de ven. animalibus*: *Aſſumptarum præcipuum eſt exulceratio veſicæ, & meatus urinæ: ſua enim forma ſubſtantiali, & occulta aſſumptæ reliquis viſceribus præteritis ad veſicam ſtatim deferuntur; ideoque earum aſſumptionem ſequitur ſtranguria, & cruenta urinæ extillatio, ac virgæ exulceratio, deinde paulatim inflammantur, & hepar, & eroduntur inteſtina, immenſique dolores in hypogaſtrio excitantur, quos dolores mentis alteratio, & mors ſubſequitur, niſi propere venenum expellatur, ejuſque vis infringatur.* Si quis autem Puellæ ea ſymptomata non contigiſſe objiciat, ut Bonetus obſervavit, eſum Can-

tharidum conſequi ſolent ; ſtatim reſpondeo ; ſortaſſe illa non acciderunt propter olei copiam, qua uſa eſt in Mercuriali frigenda, quæque acrimoniam illarum Cantharidum obtundere potuit ; nè illi effectus conſequerentur. Hiſce adde, quod ut Mechanici norunt, corpus dum impingit in aliud corpus, in ipſo quidem tanto minorem facit impreſſionem, quanto illud minus huic ſeſe opponit . Quare cum laxitas fibræ in mulieribus major ſit, quam in hominibus, ut præſtantiſſimus obſervat Baglivus *in libr. de fibr. Motrice* ; tum certè ex Cantharidum cauſtico ſale majorem impreſſionem, iritamentum homines, quam mulieres reportabunt. Huic mechanicæ propoſitioni jam ſatis demonſtratæ à Phyſicis omnibus reſpondent accuratiſſimorum hominum obſervationes: Baglivus quidem ſupralaudatus hic Romæ obſervavit hominibus veſicantia damnum potius, quam levamen intuliſſe : contra verò mulieres ex ipſorum uſu, quam citius levamen ſymptomatum obtinuiſſe, ſanitatemque ſæpius recuperaſſe. *Libr. de abuſu & uſu veſicant.* Prætereà ſilentio præterire nullo modo poſſum, quod in epiſtola ad Gaſtonem Georgium Valliſnerius commemorat *tom.* 1. *pag.* 357. Miles quidem ingenioſiſsimè nequam, ſceleſtuſque cum aliena

fæmi-

fæmina pravam iniit consuetudinem, cujus libidinem ut provocaret, portionem Cantharidum ei dabat interdum, quas ipse in pulverem tenuissimum arte redegerat: Accidit autem aliquando, ut præ nimia portionis magnitudine, vel alia de causa, quæ intus lateret, ardentissimam febrim mulier contraheret, simulque stranguria per quam molesta conflictaretur: quo illa morbo brevi sublata sua gaudia destituit unà cum vita. Huc addi potest, quod paucis ab hinc diebus homini contigit. Is cum præ poenis inertia cum uxore non posset consuescere, Cantharides sumpsit ad venerem proliciendam, eaque re pertinacem in morbum implicitus est, qui priapismus à Medicis appellatur.

COMMENTARIOLUM TERTIUM

De Aſthmatico-Convulſivo-Hyſterica Affectione,

Quæ afflicta fuit Nobilis Matrona Gallicæ nationis ad Forum Agonale.

MAtrona quædam hìc Romæ degens in foro Agonali propè templum, vulgo Sanctæ Mariæ de Anima nuncupatum, annorum ſeptem ſupra quinquaginta, temperamento melancholico prædita, ac macie extenuata. Ob conjugis mortem, reique familiaris jacturam, diuturnos, graveſque animi mœrores ſubiit. Hinc variis ſymptomatibus miſerè afflicta fuit. Grave quippe percipiebat pectus, anhelosèque reſpirabat: ſi declive paulìſper, aut celere inſtituebat iter, multum,

tum, vehementerque calefieri prompta conſpiciebatur; ita ut frigidiuſculum aerem in deliciis maximoperè haberet; quælibet domus, etſi grandis ad reſpirationis uſuram, anguſta ſibi videbatur eſſe: plurimas animi defectiones paſſa eſt; arteriæ pulſus debiles ſunt, iique rari alvus eſt adſtricta; ingentem mingendi ſtimulum habet; urinæ ſunt decolores, veluti aqua; in regione Iliaca, præſertim ad lumbos, dolores aliquando perſentit; in paroxyſmo globum veluti aſcendentem ex uteri cavitate ad ad hypocondria referentes, quotidiè capitis dolor acutus, ac pungens præſertim in ſuperciliis, & fronte ad oſſa remporum, qui dolor propè ſolis occaſum, noctuque ingraveſcebat, abſque nota cauſa plurimas lacrymas mæſtiſſima profundit, omniumque aſpectum exhorreſcit. Quidquid hactenus ad ipſius ſanationem Medici tentarunt, id omne a morbo eluditur: in hoc tam ancipiti caſu plurimi Medici omnem ſalutaris artis operam, induſtriamque fruſtra poſuerunt; quinimò tribus ab hinc menſibus ægra ſæviora ſymptomata in ſe agnovit ingraveſcere. Itaque neglecta per aliquod temporum ſpatium Medicorum opera, demum ad medicinæ auxilium confugiens prima vice auxilium meum efflagitavit. Aſt, ut verum fatear du-

bius, ancepſque hæſitavi, Hippocratis monitus ſententia, qui *lib. de Arte*, ſcriptum reliquit: *Eorum, qui a morbo victi curationem non aggredi, cum id in confeſſo ſit, quod tales à Medicina ſanari non poſſunt*. Attamen quia accidit quandoque, ut & monitu Celſi, plures ægrotantes, qui omnem ſanationis ſpem videbantur amiſiſſe in integram ſalutem ſeſe reſtituerint, nolui improbo pronoſtico, ut verbis utar Hippocratis, ægram dimittere, ſed illius curationi omninò me accinxi. Quare omnia phœnomena ſuperius recenſita animo perpendens ſedulò, judicavi morbum omnem ad Aſthmatico Convulſivo Hiſtericam paſſionem referendum eſſe. Hujus cauſa, quantum conjicere licet, vitium eſt elementorum ſanguinem componentium. Nam elementa ipſa, quorum omnium figura, ſi rectè conſiſtant, ſpherica eſt, aliam nunc adepta ſint, anguloſam, nempè, & acutam. Singula ergo corpuſcula elementi ſanguinei, cum denſa, ac rigida facta ſint in acumen abeunt, ſuumque motum proinde pauciſſimis punctis aliis corporibus imprimunt. Quo autem acutius erit unumquodque corpuſculum, & pauciora puncta, in quæ vim ſuam exercet, eò gravius lædet, ea corpora, quæ percutiet, doloremque majorem excitabit. Hujus ſane acrimoniæ ſi-

gna

Digitized by Google

gna commerantur ab Hermanno Baerhavio in Inſtitutionis Medicis ſcribente. *Signa acrimoniæ in humoribus ſunt, imprimis dolor ſine ſignis motus auctis, & ſine apparente abſtructione majore; ut eroſio partium ſine tumore ſimul præſente.* Conſideranti hanc hiſtoriam notum fit, ægritudines animi cauſas fuiſſe, cur hujuſmodi Morbum Matrona contraheret. Quandoquidem illæ animo infixæ efficaciter immutant, vitiantque cerebri actiones mirum in modum, itemque nervorum, ſucci nervei, ac muſculorum. Quocirca ipſa diuturnitate ad omne vitium inducendum ſunt aptæ. Clariſſimum eſt, ſtomachum hujuſmodi animi pathematibus laxatum fuiſſe, ejuſque actionem, quæ ad cibos concoquendos requiritur, adeò fuiſſe debilitatam, ut facilè cædi poſſit, principium Malì inde eſſe profectum. Cum ſtomachus juxta naturæ leges cibos non perfeciſſet, effectum eſt, ut chylus rudis gigneretur, a quo non potuit parari bonus, ut debuit, atque laudabilis ſanguis. In Maſſa igìtur ſanguinis ægrotantis Matronæ cum ſint principia illa, quæ ante dixi degenerantia a legibus naturalibus ex eo fit; ut ad uterum delata vim ſuam mechanicam ſecundam exiguam ſuperficiem, quam ſuſceperunt, parti nervoſæ uteri applicent, eamque irritando, &

ex-

excindendo dolores maximos efficiant. Sane illa ſanguinia elementa ad pulmonem per ejus vaſa delata, ita horum ſectiones conſtrinxerunt, ut ipſe pulmo non poſſit liberè, ut ſolet ab aere ſuperiore diffundi, & explicari: Hinc aſthma eſt ortum oppoſitis illis corporum ex adverſo agentium viribus. Sed quia circuitu ſanguinis naturali in vaſis pulmonis impedito, nec venæ illæ quantitatem, quam debent ad ſiniſtrum cordis deferebant, & ipſe ventriculus humore conſueto eſt deſtitutus, pulſus propterea debiles ſunt deprehenſi. Quando autem ſanguis ipſe ingreditur, & egreditur, aliquando ſub æqualibus, aliquando ſub inæqualibus temporum differentiis, ut in hac fœmina contigit ob convulſionem inquam, qua corripitur Mulier hyſtericam; idcirco pulſum intermittentem ſæpius obſervavi.

Quod ſpectat ad curam, in uſum revocavi ea omnia, quæ occurrerent cauſis, inquarum remotione omnis curationis vis poſita videbatur. Hoc fiet acre leniendo, illudque obtundendo, & ut ægrotantis alvum ab excrementis mundam conſervando, atque ſtomachum conſervando, ut ad alimenta digerenda evaderet aptus. Ad Cauſas igitur amovendas utile duxi, ægrotantem fœminam in colloquio verſari

ſari, & conſuetudine hominum honeſtè, & jucundè otium fallentium, & ſic hilaritatem ejus animo inducere, mæſtitiamque, ac ſollicitudinem expellere: Inter cætera auxilia, magni feci, commode alvum purgare, ſola ſcilicet caſſia, & oleo amygdalarum dulcium cum ſufficiente quantitate aquæ theriacalis, ſola, quandoque cum aliis remediis conjuncta; Stillatum poſtea magiſtrale, quod ex canceribus ſit confectum, ſimulque carne vitulina, frigidiſque, ſeminibus, ſuccis temperatis, fero, mihi multoties probatum conceſſi. Hiſce in Morbis cum ſint convenientia diuretica, ut Joannes Rhodius *lib.* 3. *obſerv.* 27. obſervavit, & Baglivus noſter teſtatur hiſce verbis: *Plus adnotavimus in pectoris morbis ſemper educendam eſſe materiam ad urinæ vias, natura id demonſtrante: Quippe magnum conſenſum eſſe in tibia, pudenda, & pectus conſtat.* Propterea ſerum per duodecim dies ægrotanti mulieri exhibui: ſerum enim nitroſis conſtat partibus, ideoque detergit, lubricatque alvum, atque urinam movet: inde dedi lac Aſininum, una cum duodecim guttis tincturæ calybis pomati Lac pinqui buryroſa ſua ſubſtantia particulas ſanguinis acutas mirè obtundit, ſpaſmodicas criſpaturas laxat: Lac certè remedium antipaſmodicum, anodynum, &

epi-

epicerasticum a Primis Medicinæ Parentibus existimatur: Vide Dissertationem meam de hujus remedii virtute, quam jam, jam typis edam. In æstatis autem fervore Aqua Nucerienfis, & Aquæ dulcis balneum magnoperè profuit. Aerem commendavi purum, serenum, & lucidum, ut apud Cælium Aurelianum videre est. *Lib.* II. *capite* III. *Obtinente*, ait, *strictura convenit, egrotos jacere loco lucido mediocriter, atque calido, adhibita abstinentia usque ad serenum diem cum requie corporis, atque animi appositis laxis limpidis, atque mollibus, oleo dulci, atque calida praecinctis colla thoracem circumdantibus.* Meo insuper Consilio rus petiit, ubi bonus, salubrisque aer afflat, qui summæ utilitatis a plurimis præstantissimis physicis hisce in morbis existimatur, præcipuè Hoffmanno, & Baglivio, qui scribit his verbis: *In diuturno*, inquit, *asthmate, sive humorali, sive convulsivo, aerem rusticanum, egrotantibus impera, & potissimum, ut campos habitent, quos erant bubulci, debet itaque asthmaticus sequi bubulcum, quando terram arat, & incedere per sulcum, sive viam ab aratro recenter in terra factam, & aperto ore inspirare aerem, sive halitus nitro-salinos, & sulphureos e recenter ruptis terræ glebis prodeuntes. Tenui pulmonum longo morbo relaxatus nitra salina centralis*

terræ

terræ coloris ſubſtantia roboratur, & confirmetur, & reſtituitur, eoque reſtituto circulus quoque liquidorum per pulmonum telos in libertatem ponitur, morbuſque profligatur. Conſilia mea benigna Creatoris Providentia fructum, & ut verum fatear, majorem, quam quem ſperarem, retulerunt; Ægra enim poſtquam aliquo tempore rure morata eſſet, ita morbum, ſymptomata minuere ſenſit, ut ſecum decerneret, domum ſe ſe reſtituere. Quare domum rediens ſana ab omni incommodo, quod prius paſſa erat, incredibili lætitiæ parentibus eſt, quibus admirantibus omnes mentis, & corporis functiones optimè exercet,

IMPRIMATUR,
Si videbitur Rmo Patri Mag. Sac. Pal. Apost.

F. M. de Rubeis Patr. Constant. Vicesg.

APPROBATIO.

MAndante Rmo Pat. Sac. Palatii Apostolici Magistro Fr. Josepho Augustino Orsi, Libellum, cui titulus = *Opuscula Medico Practica de Immani Affectione Hysterica, quo Nobilis Parisiensis Mulier ad forum Hyspanum de Urbe dicit vexata est.* = *De Morte Nobilis Puellæ, ut falsò putatur ab Herbo Mercuriali* = *De Asmatico-Convulsivo Hysterica Affectione, quo afflictus fuit Nobilis Matrona Gallica Natione ad forum Agonale*, ab Illmo, atque Excellmo, eruditissimoque Viro Joanne Gallo, Siculo, Philosophiæ, ac Medicinæ Doctore, Equite Aurato, Comiteque Palatino, conscriptum, summa eruditione, optima methodo, atque exquisita diligentia attentè inveni: Atque neque bonis moribus, neque Catholicæ Fidei, vel minimum obstet, dignum esse publica luce eumdem, judico: In quorum fidem &c. Datum Romæ die 21. Junii 1752.

Dominicus Antonius de Bellis Philosophiæ, et Medicinæ Doctor.

IMPRIMATUR.
Fr. Vincentius Elena Mag. Socius Rmi Patris Magistri Sac. Palat. Apostolici Ord. Prædicat.

Digitized by Google